

ע"פ 16057/01/14 - מ. פ. נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

ע"פ 16057-01-14 פ. (אסיר) נ' מדינת ישראל

בפני הרכב כב' השופטים:

כב' השופט עודד גרשון [אב"ד]

כב' השופט כמאל סעב

כב' השופטת תמר שרון נתנאל

המערער:

מ. פ.

ע"י ב"כ עו"ד מרדכי קומורניק

נגד

המשיבה

מדינת ישראל ע"י פרקליטות מחוז חיפה (פלילי)

פסק דין

לפנינו ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום בחיפה, אשר ניתן ביום 25.11.13, על ידי כבוד השופט ד"ר זאיד פלאח, בת"פ 44403-03-13.

המערער הורשע לאחר ניהול משפטו, בשלוש עבירות של איומים, לפי סעיף 192 לחוק העונשין, תשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין").

בכתב האישום נטען כי ביום 13.3.13, סמוך לשעה 15:15, נכנס המערער למרפאתו של ד"ר ג (להלן: "המתלונן"), ואיים על הפקידה בפגיעה שלא כדין בגופו של המתלונן ובחייהן של הפקידות העובדות אצלו, באופן שאמר לפקידה: **"אני ארצח אותכם, אני ארצח את ד"ר ג, אני אשתה לו את הדם מהלב..."**.

עוד איים המערער בפגיעה שלא כדין ברכושו של המתלונן. בהמשך, ומשעוכב המערער בתחנת משטרת חיפה והובא בפני קצין תורן, על מנת להשמיע דבריו טרם ההחלטה בדבר מעצרו, איים המערער בפני הקצין בפגיעה שלא כדין בחייו ובגופו של המתלונן, באופן שאמר: **"אני אתלה את ד"ר ג... אני אעשה לו קבר בשטח שלי..."**.

עוד נטען בכתב האישום כי עובר לכך, ביום 8.3.13, סמוך לשעה 17:00 איים המערער על המתלונן, בפגיעה שלא כדין

עמוד 1

בגופו ובחיייו, בעת שזה ישב במונית, בפנייתו אליו: "אני אהרוס אותך, אני ארצח אותך, אראה לך, אני שונא אותך".

בית משפט השלום הנכבד לאחר ששמע את העדים, הרשיע את המערער בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום והטיל עליו 21 חודשי מאסר בפועל שמניינם החל מיום מעצרו 13.3.13 וכן 6 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים.

מכאן הערעור שלפנינו.

ב"כ המערער ציין כי מדובר בעבירת התנהגות. עוד ציין כי מדובר בשלושה אירועים שונים המהווים השתלשלות של אותו אירוע עצמו. הוא הפנה לנסיבותיו האישיות של המערער וציין כי מדובר במבוגר בן 68, חולה, שנקלע למצב קשה מאוד, כאשר נותק הביוב של דירתו בעטיו של המתלונן - השכן שסירב לחבר את ביתו למערכת הביוב ולאפשר לו חיים תקינים ורק כשכלו כל הקיצים, התפרץ המערער לעבר המתלונן ואמר לו דברים בעדנא דריתחה.

עוד ציין כי שני שוטרים וקצין משטרה שהגיעו למקום על פי הזמנת המתלונן בדקו את האירוע (שהיה במונית), שלחו את המערער לדירתו ואת המתלונן לביתו וגנזו את התלונה כי לא מצאו בה עבירה של ממש. לכן טען ב"כ המערער כי לא הוכח היסוד העובדתי בעבירת האיומים וכי מדובר רק בהתפרצות זעם.

לעניין העונש טען ב"כ המערער כי מדובר במי שמעורער בנפשו ומהבדיקה שבוצעה לו ביום הגשת התלונה ברמב"ם ע"פ פסיכיאטר, נקבע כי המערער אינו מודע למעשיו. כאן המקום לציין כי המערער

לא טען שאינו מסוגל לעמוד לדין או שאינו יכול לגבש כוונה פלילית כנדרש על פי החוק, הן בבימ"ש השלום - ראו פרוטוקול הדיון שם בעמ' 32 ש. 22 - והן בפנינו - ראו עמ' 2 ש. 21. עוד טען ב"כ המערער כי מן הראוי היה לשלוח את המערער לקבלת תסקיר של קצין מבחן לשם התייחסות לפן השיקומי.

מנגד סברה ב"כ המשיבה כי צדק בימ"ש השלום הנכבד שהרשיע את המערער בעבירות שיוחסו לו בכתב האישום וכי העונש שנגזר עליו הינו עונש ראוי ואין מקום להתערב בו. היא ציינה כי בימ"ש זה קיבל הדגמה חייה, כשהמערער אזוק ואינו יכול לפגוע באף אחד, עד כמה הוא מפחיד, רק בקללות וצעקות, בלי איומים. עוד ציינה כי המערער, כשהוא נכנס למקום כלשהו, הוא מתחיל לצעוק ולקלל ואין לומר שמדובר רק בהתפרצות זעם.

ב"כ המשיבה ציינה כי אין להקל ראש בעבירת האיומים וכי מעברו של המערער ניכר, כי מדובר באדם שלא רק מאיים אלא גם עושה שלל עבירות, בין היתר היזק לרכוש במזיד. עוד טענה ב"כ המשיבה כי נוכח התנהגותו החוזרת על עצמה ועברו הפלילי, אפשר להתרשם שמדובר באדם מסוכן.

כאן המקום לציין כי במהלך הדיון בעניינו של המערער בפני בימ"ש זה, השמיע המערער צעקות, הפריע לדיון על אף פניות האב"ד ולא נענה לבקשות לשמור על השקט ולאפשר ניהול ההליך בדרך המקובלת. המערער המשיך בצעקותיו

והתפרץ לדברי התובעת ולכן הוצא מהאולם והוחזר לתא המעצר.

לאחר שעיינו בפסק דינו של בימ"ש השלום הנכבד ובהודעת הערעור, ולאחר ששמענו את טענות הצדדים, אנו מחליטים לדחות את הערעור על הכרעת הדין ולקבל באופן חלקי את הערעור על גזר הדין בכך שעונש המאסר בפועל יופחת ל- 15 חודשים (חלף 21 חודשים), כמפורט להלן.

הכרעת דינו של בית משפט השלום הנכבד מבוססת רובה ככולה על ממצאי מהימנות אשר הביאו את הערכאה הדיונית להעדיף את גרסת המתלונן על פני גרסתו של המערער, זאת לאחר שבית משפט השלום הנכבד התרשם באופן בלתי אמצעי מהעדים שבאו לפניו.

כידוע, הלכה היא, כי:

"...על ערכאת הערעור למעט להתערב בקביעות עובדה ובמצאי מהימנות של הערכאה הדיונית, שהרי בידי הערכאה הדיונית הופקדה מלאכת ההתרשמות מהנאשם, מהמתלונן ומיתר העדים, משפת גופם ומהתנהגותם של העדים כמו גם מאופן מסירת דבריהם. להתרשמותה הישירה של הערכאה הדיונית, הרואה והשומעת את העדים, יתרון מובן מאליו על פני התרשמותה העקיפה של ערכאת הערעור. נוכח העדיפות הברורה שיש לערכאה הדיונית בקביעת ממצאי עובדה ומהימנות, נקבע הכלל שלפיו ערכאת הערעור לא תתערב בממצאי עובדה ומהימנות שקבעה הערכאה הדיונית, בעיקר מקום שבו העובדות נקבעו על יסוד התרשמות ישירה מן העדים. יכולתה של הערכאה הדיונית לתור באופן ישיר אחר אותות האמת שנתגלו בעדויות ולהסיק מהם מסקנות בעניינים של מהימנות, מצדיקה כי בית המשפט שלערעור ימשוך ידו מהתערבות בממצאיה, למעט במקרים חריגים..."

לצד ההלכה האמורה נקבעו במשך השנים שלושה חריגים עיקריים המצדיקים את התערבותה של ערכאת הערעור בממצאים של עובדה ומהימנות שנקבעו על ידי הערכאה הדיונית: הראשון, כאשר ממצאי הערכאה הדיונית מתבססים על ראיות בכתב ולא על הופעתם, התנהגותם ודבריהם של העדים, שהרי במקרים אלו אין לערכאה הדיונית יתרון כלשהו על פני ערכאת הערעור...; השני, כאשר ממצאי הערכאה הדיונית מתבססים על שיקולים שבהגיון...; והשלישי, כאשר נפלו טעויות מהותיות בהערכת המהימנות של העדויות על ידי הערכאה הדיונית...או כאשר מוצגות לערכאת הערעור עובדות ממשיות לפיהן לא היה באפשרותה של הערכאה הדיונית לקבוע את הממצאים שאותם קבעה [ראו למשל: ע"פ 3579/04 אפגאן נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(4) 119, 124 (2004); ע"פ 3352/06 בוזגלו נ' מדינת ישראל (12.6.08); ע"פ 7150/06 פלוני נ' מדינת ישראל (26.6.08)].

על הדברים האמורים בעניין כלל אי ההתערבות והחריגים לו עמד בית משפט זה לא מכבר בע"פ 7401/07 מדינת ישראל נ' פלוני (פורסם בנבו), 31.7.2008; ע"פ 10479/08 פלוני נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 11.6.2009); ע"פ 1275/09 פלוני נ' מדינת ישראל (1.9.2009) (שם, סעיפים 66-67). (ראו ע"פ 420/09 פלוני נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 23.11.09),

בענייננו, בימ"ש השלום הנכבד שמע את המתלונן וקבע כי הוא: **"העיד באופן רציף ועקבי והוסיף שהם מפחדים מהנאשם (המערער). עדותו של ד"ר ג היתה אמינה עליי ואני מקבל את דבריו כדברי אמת"** (עמ' 28 להכרעת הדין, ש' 27-28).

עוד קבע בימ"ש השלום הנכבד כי המערער עשה עליו רושם גרוע ואילו עדי התביעה עשו עליו רושם חיובי ואמין.

בימ"ש השלום הנכבד הגיע למסקנה כי המערער השמיע את דברי האיום המפורטים בכתב האישום וכי היתה לו כוונה לאיים וזאת כאשר הן המתלונן, הן הפקידות והן קצין המשטרה והשוטרים חשו מאוימים ואף קבע כי קיימת הסתברות גבוהה שאמירות המערער הפחידו את המתלוננים. בימ"ש השלום הנכבד האמין למתלוננים שחשו מפוחדים מדברי המערער.

בנסיבות העניין איננו סבורים כי יש מקום להתערב בקביעות שבעובדה ובמצאי מהימנות של הערכאה הדיונית.

באשר לטענת ב"כ המערער כי התבטאויותיו של המערער, היו תוצאה של **"התפרצות זעם"** יודגש כי זעם ספונטאני אינו מצדיק הפרחת איומים בסגנון **"אני ארצח אותכם"**, **"אני ארצח את ד"ר ג"**, **"אני אתלה את ד"ר ג"**, **"אני אשבור לכם עם פטיש את האינטרקום, אני אשבור לכם את הדלת"**. בכל הכבוד, לא ניתן להקל ראש בהתבטאויות שכאלה שנאמרו על רקע סכסוך של מה בכך.

יפים לענייננו הדברים שנאמרו ברע"פ 2038/04 שמואל לם נ' מדינת ישראל, פ"ד ס(4) 96:

"באשר לעבירת האיומים, הרי שמעצם טיבה היא דורשת קיומו של מעשה איום המופנה כנגד המאויים, נפגע העבירה. כאמור, השאלה אם התנהגות מסוימת או מעשה כלשהו הם בגדר איום אסור נבחנת מנקודת מבטו של "אדם מן היישוב" הנמצא בנסיבותיו של המאויים. לפיכך בבואנו לבחון אם התבצעה עבירת איומים עלינו לאתר, בכל מקרה ומקרה, את המאויים שאליו הפנה המאיים את האיום כדי שנוכל לקבוע אם היה בהתנהגותו או במעשהו של המאיים כדי להטיל אימה בלבו של "אדם מן היישוב" שהיה נמצא בנסיבותיו של אדם זה. אשר על כן כדי להשיב על השאלה אם התקיימה עבירת האיומים, יש להגדיר מהו האיום ומיהו המאויים. בהתאם לקביעה זו תיערך החקירה

וייערך כתב האישום. בהתאם לכך יתנהל גם המשפט, ובכל מקרה ייבחנו השאלות הרלוונטיות למאויים המתאים". (שם בעמ' 128-129).

עוד נקבע כי:

"הפחדה בפועל של המאויים אינה יסוד מיסודות העבירה, ולפיכך העובדה שהמאויים אינו פוחד אינה מעלה ואינה מורידה לענין השלמת העבירה". (שם בעמ' 118).

סבורנו, שלא יכול להיות ספק ש"אדם מן הישוב" השומע אמירות כגון "אני ארצח אותך", "אני אתלה אותך" היה אכן חש מפוחד או מוקנט והיה רואה באמירה זו משום פגיעה בשלוות רוחו ובחירותו. לא יכול גם להיות ספק, כך בעינינו, שהמערער צפה את אפשרות ההפחדה או ההקנטה.

יוצא איפוא, כי אמירה של המערער, ובפרט "בשעת זעם", בעקבות תסכול כזה או אחר שחוה, כי הוא "ירצח", "יתלה", היא בבחינת איום, בהקשר ליסודות עבירת האיום - הן מהבחינה העובדתית והן מהבחינה המשפטית, כך יש לקבוע גם על פי מבחני ההגיון הסביר והשכל הישר.

באשר לערעור על גזר הדין, הרי לא נעלם מעינינו הכלל שערכאת הערעור אינה נוהגת להתערב בעונש שקבעה הערכאה הדיונית, למעט מקרים חריגים ויוצאי דופן שבהם הוטל עונש החורג מרמת הענישה המקובלת במקרים דומים - ראו לענין זה ע"פ 9097/05 **מדינת ישראל נגד ורשילובסקי** (ניתן ביום 3/7/06); ע"פ 3091/08 **טרייגר נגד מדינת ישראל** (ניתן ביום 29/1/09); ע"פ 6681/09 **אלחטיב נגד מדינת ישראל** (ניתן ביום 13.1.10) וע"פ 6223/11 **אחמד אגבאריה נגד מדינת ישראל** (ניתן ביום 26/6/12).

יחד עם זאת, נסיבותיו של המערער, גילו המתקדם, מצבו הרפואי והנפשי, ההליך השיקומי שהוא אמור לעבור בעזרת גיסו והצורך ביצירת איזון בין שיקולי הענישה השונים, מצדיקים, לטעמנו, בנסיבות הענין, התערבות בגזר דינו של בית משפט השלום הנכבד.

אכן, המערער הורשע בשלוש עבירות של איומים. המערער השמיע איומים חמורים כלפי המתלונן, כלפי הפקידות העובדות אצל המתלונן ובפני קצין המשטרה שרשם דו"ח מעצר בעניינו. המערער איים לרצוח את המתלונן ואת הפקידות וכן לתלות את המתלונן. בנוסף איים המערער בפגיעה ברכושו של המתלונן.

זאת ועוד לא התעלמנו מכך שלחובתו של המערער 10 הרשעות קודמות בעבירות איומים, עבירות כנגד רכוש, מעשה מגונה בקטינות, חבלה במזיד ברכב ומכך שהוא נדון, בעבר, למאסרים בפועל.

אולם, אין להתעלם גם מכך, שמדובר במי שגורלו התאכזר לו ועבר מסכת חיים לא קלה ובעיקר בהתחשב בהלכה

הקובעת כי הענישה במקומותינו היא אינדיבידואלית ונקבעת בהתאם למכלול הנסיבות, לרבות הנסיבות האישיות ועברו של הנאשם, תוך יישום מדיניות ענישה ראויה והולמת בהתחשב בשיקולי הענישה שתכליתם השמירה על האינטרס הציבורי והעדפתו על פני שיקולי הענישה האחרים.

בימ"ש השלום הנכבד קבע מתחם ענישה בעניינו של המערער בגין כל אחת מעבירות האיומים והעמידו על 6 חודשים עד 12 חודשים ובגין כתב האישום בכללותו קבע כי מתחם הענישה נע בין 14 חודשים עד 26 חודשי מאסר בפועל. עונשו של המערער נקבע ברף העליון של המתחם.

לעניין קביעת מתחם הענישה ראו ע"פ 8641/12 מוחמד סעד נגד מדינת ישראל (ניתן ביום 5.8.13), שם עמד ביהמ"ש העליון על המנגנון התלת-שלבי לקביעת המתחם וגזירת העונש כפי שנקבע בתיקון 113 לחוק העונשין, בקובעו כי:

"בשלב הראשון - המקדמי, נדרש בית המשפט לבדוק האם הנאשם שלפניו הורשע בכמה עבירות, להבדיל מהרשעה בעבירה יחידה. במידה ומדובר בכמה עבירות, על בית המשפט לקבוע האם הן מהוות אירוע אחד או כמה אירועים נפרדים. אם מדובר באירוע אחד, ימשיך בית המשפט 'כרגיל', אל שני השלבים הבאים (קרי, יקבע מתחם ענישה לאירוע כולו ויגזור עונש כולל לכל העבירות הקשורות לאותו אירוע (סעיף 40ג(א) לחוק העונשין)). לעומת זאת, במידה ובית המשפט מצא כי בעבירות שבהן הורשע הנאשם מדובר בכמה אירועים, יקבע עונש הולם לכל אירוע בנפרד, ולאחר מכן יוכל לגזור עונש נפרד לכל אירוע (בד בבד עם קביעה האם ירוצו העונשים בחופף או במצטבר), או עונש כולל לאירועים כולם (סעיף 40ג(ב) לחוק העונשין); בעקבות המסקנה שהתקבלה בשלב הראשון ימשיך בית המשפט לשני השלבים הבאים: בשלב השני קובע בית המשפט מתחם ענישה ראוי בהתחשב בעבירה ובנסיבות הקשורות בביצועה; ובשלב השלישי נבחנות הנסיבות שאינן קשורות לעבירה, ובהתחשב בהן גוזר בית המשפט על הנאשם עונש המצוי במתחם הענישה שנקבע בשלב השני (אלא אם מתקיים אחד משני חריגים שיפורטו להלן)..."

לטעמנו, גילו המתקדם של המערער, מצבו הנפשי והרפואי ויתר הנסיבות, מהווים שיקול שראוי להתחשב בו בעת קביעת העונש ההולם. עוד ראוי לתת משקל הולם לסיכוי השיקום.

בנוסף ראוי לתת משקל כלשהו לעובדה כי באשר לאירוע הראשון של האיומים כלפי המתלונן בתוך המונית, קיים דו"ח פעולה שנערך באותו יום בו ציין הקצין כי **"העניין הסתדר לגניזה"**, קרי, המשטרה לא ראתה טעם בהמשך חקירת האירוע והגשת כתב אישום בגין אירוע ספיציפי זה.

סוף דבר, מבלי להקל ראש בהתנהגותו של המערער, יש בנימוקים שצויינו, כדי להביא להקלה מסוימת בעונש המאסר

בפועל. לכן אנו מחליטים לקבל את הערעור ולהעמיד את עונש המאסר בפועל על 15 חודשים, כשיתר רכיבי הענישה שנקבעו ע"י בית המשפט השלום יישארו על כנם.

אשר על כן הוחלט, פה אחד, לדחות את הערעור על ההרשעה ולקבל את הערעור על העונש כך שבמקום עונש מאסר בן 21 חודשים לריצוי בפועל יבוא עונש מאסר בן 15 חודשים לריצוי בפועל.

יתר חלקי גזר דינו של בית המשפט קמא יעמדו בעינם.

ניתן היום, כ"ז אדר תשע"ד, 27 פברואר 2014, במעמד הצדדים.

**תמר שרון-נתנאל,
שופטת**

כמאל סעב, שופט

**עודד גרשון, שופט
[אב"ד]**